

Nacionalinės intelektinės nuosavybės apsaugos strategijos: situacija Lietuvoje ir susiję aspektai

Seminaras

**“Intelektinės nuosavybės teisių gynimas
teisėjams”**

2012 m. rugsėjo 4, 5 d., Trakai

Turinys

- Intelektinės nuosavybės apsaugos strategijos: samprata ir pagrindiniai aspektai
- Inovacijų strategijos Lietuvoje
- PINO (WIPO) gairės
- Aktualūs Europos Sąjungos dokumentai
- Perspektyvos Lietuvoje

Intelektinės nuosavybės apsaugos strategijos

- Samprata
- Tikslai
- Turinys
- Procesas
  - ✓ rengimas
  - ✓ administravimas
  - ✓ stebėseną
- **Intelektinės nuosavybės apsaugos strategija** ar **Inovacijų strategija?**

Strategijos ir programos Lietuvoje

- Nėra Lietuvos (nacionalinės) intelektinės nuosavybės apsaugos strategijos
- **Strateginio pobūdžio dokumentai** (inovacijų, technologijų perdavimo programos):
  - ✓ Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategija
  - ✓ Aukštųjų technologijų plėtros 2011–2013 metų programa
  - ✓ Pramoninės biotechnologijos plėtros Lietuvoje 2011–2013 metų programa
  - ✓ Nacionalinė mokslinių tyrimų, technologijų ir inovacijų plėtros kosmoso srityje 2010–2015 metų programa

Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategija

- **Inovacijų srities esamos situacijos analizė**

- ✓ Pasaulinis ekonomikos nuosmukis ir finansų krizė
- ✓ Inovacijos – ekonomikos atsigavimo galimybė, konkurencingumo didinimas
- ✓ Lietuvos ūkio struktūra nėra moderni, darbo našumas mažesnis nei ES vidurkis
- ✓ Lietuvos suminis inovatyvumo indeksas – 0,29, ES vidurkis – 0,47
- ✓ Prioritetų keitimas: perėjimas nuo tradicinės gamybos prie kūrybinės, intelektinės gamybos ir paslaugų

- **Inovacijų plėtros SSGG analizė**

- ✓ Silpnybė – gerokai atsiliekama nuo ES valstybių vidurkio pagal pramoninės nuosavybės apsaugos rodiklius (patentų skaičių, dizainą)
- ✓ Esminės, tiesiogiai Lietuvos inovatyvumą veikiančios problemos:
  1. per menka žmogiškųjų išteklių ir materialinės bazės kokybė
  2. kūrybingumo ir verslumo stoka
  3. sisteminio požiūrio į inovacijas stoka, menka tarpinstitucinio bendradarbiavimo kultūra, verslo ir mokslo bendradarbiavimo tradicijų stygius

Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategija

- **Paskirtis** – sutelkti ir efektyviai valdyti valstybės išteklius – kurti konkurencingą, naujausiomis technologijomis ir kvalifikuotais žmogiškaisiais ištekliais grindžiamą žinių ekonomiką
- **Tikslas** – kurti kūrybingą visuomenę, sudaryti sąlygas plėtoti verslumą ir inovacijas

Uždaviniai:

1. didinti Lietuvos integraciją į globalias rinkas („Lietuva be sienų“)
  2. ugdyti kūrybingą ir inovatyvią visuomenę
  3. plėtoti įvairias inovacijas
  4. diegti sisteminių požiūrį į inovacijas
- ✓ **Inovacija** – procesas, kai naujomis idėjomis atsiliepiama į visuomeninius ir ekonominius poreikius ir kuriami nauji produktai, paslaugos ar verslo ir organizaciniai modeliai, kurie sėkmingai pateikiami į esamas rinkas arba geba sukurti naujas rinkas
  - ✓ **Kūrybinė visuomenė** – nematerialinių vertybių gamybos visuomenė, kurios ištekliai – žinios, o rezultatas – informacija

Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategija

- **Inovacijų srities siekiami rezultatai (vertinimo kriterijai)**
- ✓ Įgyvendinimo rezultatai bus vertinami pagal Europos inovacijų švieslentės rodiklius, kuriuos kasmet skelbia Europos Komisija
- **Strategijos įgyvendinimas**
- ✓ Strategijos įgyvendinimo priemonių planai
- ✓ Dalyvauja mokslo ir studijų institucijos, savivaldybės, socialiniai ir ekonominiai partneriai
- ✓ Ūkio ministerija kartu su Švietimo ir mokslo ministerija:
  1. patvirtina strategijos priemonių įgyvendinimo planus
  2. atlieka strategijos įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą kiekvienais kalendoriniais metais

Aukštųjų technologijų plėtros 2011–2013 metų programa

- Patvirtinta bendru švietimo ir mokslo ministro bei ūkio ministro įsakymu
- **Programos uždaviniai** – plėtoti mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus šiose srityse:
  1. biotechnologijų
  2. mechatronikos
  3. lazerių technologijų
  4. informacinių technologijų
  5. nanotechnologijų ir elektronikos
- Programos vykdymą organizuoja **Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (MITA)**

Pramoninės biotechnologijos plėtros Lietuvoje 2011–2013 metų programa

- Patvirtinta ūkio ministro įsakymu
- **Programos tikslas** – spartinti biotechnologijos srities pramonės plėtrą Lietuvoje
- **Programos uždaviniai:**
  1. Sukurti medžiagas ir produktus iš atsinaujinančių žaliavų, naudojant biotechnologinius metodus
  2. Sukurti bioplastikus bei medžiagas jiems gauti iš atsinaujinančių žaliavų, naudojant biotechnologinius metodus
  3. Sukurti naujus biokatalizatorius ir plėtoti jų taikymo technologijas
  4. Sukurti farmacinės ir veterinarinės paskirties produktus
- Programą įgyvendina MITA

Nacionalinė mokslinių tyrimų, technologijų ir inovacijų plėtros kosmoso srityje 2010–2015 metų programa

- Patvirtinta ūkio ministro įsakymu
- **Programos tikslas** – sudaryti Lietuvoje palankias sąlygas moksliniams tyrimams, pažangiųjų technologijų kūrimui ir inovacijoms kosmoso srityje, plėtoti konkurencingą Lietuvos kosmoso sektorių
- **Svarbiausi uždaviniai:**
  1. sudaryti palankią aplinką Lietuvos kosmoso sektoriaus konsolidavimui ir plėtrai
  2. inicijuoti ir plėtoti bendradarbiavimą su Europos kosmoso agentūra
  3. skatinti Lietuvos verslo ir mokslo potencialo įsijungimą į EKA veiklą ir Europos kosmoso programos vykdymą
  4. skatinti veiksmingą produktų bei paslaugų, kurių kosminių technologijų ir duomenų, gaunamų iš kosmoso pagrindu, panaudojimą viešajame sektoriuje, versle ir visuomenėje

Intelektinės nuosavybės strategijų kūrimo pereinamojo laikotarpio valstybėse gairės

Metodinis dokumentas, apibendrinantis pereinamojo laikotarpio valstybių patirtį, rengiant ir įgyvendinant nacionalines intelektinės nuosavybės strategijas

- Tarptautinių ir regioninių (ES) normų įtaka
- Kiekviena strategija turi būti individuali, pritaikyta atskiros valstybės poreikiams ir situacijai
- Realūs tikslai
- Valia ir ištekliai ne tik strategijos parengimui, bet ir jos įgyvendinimui
- Strategijos poreikis turi kilti iš pačios valstybės

Intelektinės nuosavybės strategijų kūrimo pereinamojo laikotarpio valstybėse gairės

- Suinteresuotųjų asmenų dalyvavimas
- Esamos faktinės situacijos įvertinimas ir realių galimybių numatymas (SSGG)
- Veiksmų planas
- Vykdymas – tęstinis procesas
- Inkorporavimas į bendras ekonominės plėtros strategijas
- Pagrindinės rizikos

Europos Sąjungos dokumentai

- Europos Komisijos komunikatas Europos pramoninės nuosavybės teisių strategija*
- Europos Komisijos komunikatas Intelektinės nuosavybės teisių bendroji rinka**
- Europa 2020 → Inovacijų Sąjunga → Inovacijų Sąjungos suvestinė 2011 m.

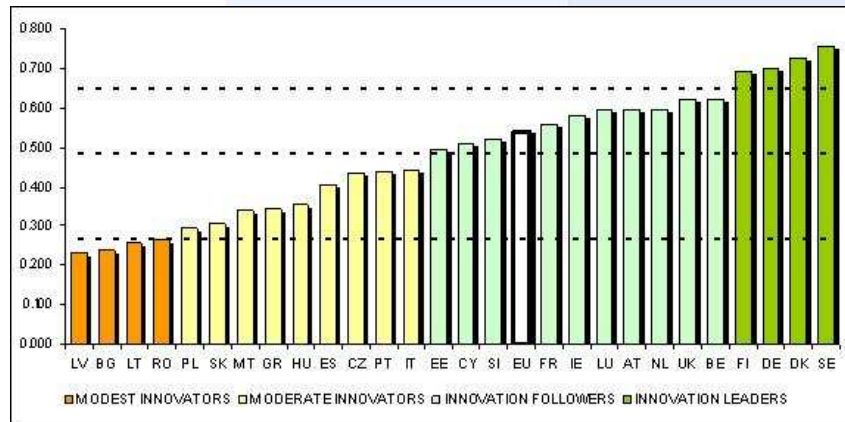
* KOM(2008) 465 galutinis

**KOM(2011) 287 galutinis

Kur esame dabar?

Inovacijų Sąjungos suvestinė 2011 m.

Pasaulinis konkurencingumo indeksas 2011–2012 m.

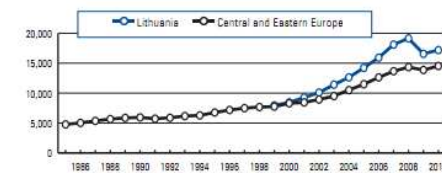

Lithuania

Key indicators, 2010

Population (millions)	3.3
GDP (US\$ billions)	36.4
GDP per capita (US\$)	11,044
GDP (PPP) as share (%) of world total	0.08

GDP (PPP) per capita (int'l \$), 1985–2010

Global Competitiveness Index

	Rank (out of 142)	Score (1–7)
GCI 2011–2012	44	4.4
GCI 2010–2011 (out of 139)	47	4.4
GCI 2009–2010 (out of 133)	53	4.3
Basic requirements (34.9%)	49	4.8
Institutions	62	3.9
Infrastructure	43	4.6
Macroeconomic environment	73	4.7
Health and primary education	46	6.0
Efficiency enhancers (50.0%)	48	4.3
Higher education and training	26	5.1
Goods market efficiency	64	4.3
Labor market efficiency	54	4.5
Financial market development	89	3.9
Technological readiness	34	4.7
Market size	79	3.5
Innovation and sophistication factors (15.1%)	50	3.8
Business sophistication	54	4.1
Innovation	48	3.4

Stage of development

Perspektyvos:

ar Lietuvoje reikalinga nacionalinė intelektinės nuosavybės apsaugos strategija?

Reikia

- Intelektinės nuosavybės tarnybos nebuvimas
- ✓ Neaiškumai dėl kompetencijų pasidalijimo/priskyrimo
- ✓ Veiksmingo koordinavimo mechanizmo nebuvimas
- ✓ Problemos įgyvendinant ES teisės aktus
- Intelektinės nuosavybės reikšmė, sąsaja su inovacijomis, žinių ekonomika
- Riboti valstybės ištekliai
- Prioritetų nustatymas

Nereikia

- Intelektinės nuosavybės apsaugos teisinio režimo tarptautinis pobūdis
- ✓ internacionalizacija
- ✓ komunitarizavimas
- Globali diskusija dėl intelektinės nuosavybės teisių sistemos ateities (technologiniai pokyčiai)
- Priimta inovacijų strategija

Valstybės institucijų sistema Lietuvoje intelektinės nuosavybės apsaugos srityje

Autorių teisės	Pramoninė nuosavybė	Kitos teisės (geografinės nuorodos, augalų veislės)
Kultūros ministerija	Teisingumo ministerija	Žemės ūkio ministerija Ūkio ministerija
Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių taryba*	Valstybinis patentų biuras	Valstybinė augalininkystės tarnyba
Užsienio reikalų ministerija – užsienio prekybos politika Ūkio ministerija – inovacijų politika; Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra Švietimo ir mokslo ministerija – moksliniai tyrimai, technologinė plėtra		
Muitinės departamentas		
Konkurencijos taryba		
Policija Policijos departamento Kriminalinės policijos biuro Nusikaltimų tyrimų valdybos Intelektinės nuosavybės apsaugos skyrius	Prokuratūra	
teismai (ir Nacionalinė teismų administracija?)		
*visuomeninė institucija		

Ačiū už dėmesį

Algis Baležentis
Teisingumo ministerija
algis.balezentis@tm.lt